

Evanjelium od 1. marca 2020

1. pôstna nedeľa - Rok A - Matúš 4, 1 - 11

Prepis komentára biblistu Fernanda Armelliniho, nerevidovaný autorom

V tom čase bol Ježiš vedený Duchom Svätým na púšť, kde ho pokúšal diabol. Po štyridsiatich dňoch a štyridsiatich nociach pôstu nakoniec vyhladol. Pokušiteľ k nemu pristúpil a povedal: "Ak si Boží Syn, povedz, že tieto kamene stať chlebom". On však odpovedal: "Je napísané: "Nielen chlebom bude človek žiť, ale každým slovom, ktoré vychádza z Božích úst.""

Potom ho diabol vzal do svätého mesta, postavil ho na najvyšší bod chrámu a povedal: "Ak si Boží Syn, vrhni sa dolu, lebo je napísané: Jeho anjeli ti budú rozkazovať a budú ťa niesť na rukách, aby tvoja noha neklopýtala v kameň". Ježiš mu odpovedal: "Je tiež napísané: 'Nebudeš skúšať Pána, svojho Boha'". Diabol ho opäť vzal na veľmi vysoký vrch, ukázal mu všetky kráľovstvá sveta a ich slávu a povedal mu: "Toto všetko ti dám, ak sa mi vrhneš k nohám a budeš sa mi klaňať. Ježiš mu odpovedal: "Choď preč, satan! Ved' je napísané: 'Pánovi, svojmu Bohu, sa budeš klaňať, len jemu sa budeš klaňať'".

Potom ho diabol opustil a hľa, anjeli k nemu pristúpili a slúžili mu.

V tom čase bol Ježiš vedený Duchom Svätým na púšť, kde ho pokúšal diabol.

Diabol je vždy vykresľovaný ako obludný, odporný, ale ak je pokušiteľ naozaj taký, ako si vysvetliť, že ho počúva toľko ľudí.

Zlému sa darí zvädzať, pretože sa prezentuje ako krásny, pekný; pozrite sa na diabla zobrazeného na soche na zadnej strane kazateľnice katedrály svätého Pavla v belgickom Liége, nebyť netopierích krídel, pomýlili by sme si ho s anjelom z neba, má krásu, dokonalosť Adonisa, Apolóna.

Myslím, že všetci by sme chceli vyzerat' ako on, boli by sme šťastní, keby sme mohli vyzerat' ako on, v tom je to nebezpečenstvo.

Diabol sa prezentuje práve takto, krásne, očarujúco, ako ten, ktorý chce tvoje dobro, ktorý ti ponúka radosť, život a naznačuje, čo musíš urobiť, ak chceš stelesniť túto jeho krásu... ale podvádza ťa!

Dnešný úryvok evanjelia nás chce varovať, pretože ak počúvame zlého, závisí od toho náš život. Podvádza nás, pretože jeho krása je pominuteľná, v skutočnosti je to strokotanec, ktorý privádza do záhuby tých, ktorí ho počúvajú.

Všimnite si niektoré detaily tejto sochy: je spútaný reťazou, je väzňom, a kto ho počúva, stáva sa mu podobným, otrokom spútaným reťazou vlastných vášní, vlastných nerestí, vlastných iluzórnych úspechov... A potom koruna, nemá ju na hlave, má ju v ruke, zložil ju, pretože jeho vláda netrvá dlho, jeho triumfy sú vždy klamlivé; potom si všimnite aj žezlo, je zlomené, napoly v ruke a napoly pri nohách; je tam aj nahryznuté jablko, ktoré pripomína sugesciu, ktorú vždy dáva:

"rob si, čo chceš... buď svojím vlastným bohom...",
ale chuť hriechu je vždy trpká a nakoniec ťa znechutí.

Pokúsme sa dobre identifikovať diabla, nie je to malá príšerka, podlá bytosť, ktorú by Otec na nebesiach nevysvetliteľne nechal voľne škodiť svojim deťom, keby to tak bolo,

požiadali by sme ho, aby ho spútal v priepasti a potom aby tieto priepasti zatvoril 7 dverami a 7 závorami... prečo to neurobí?

Na túto námietku, ktorú som v detstve predniesol katechétku, odpovedala veľmi jednoducho:

"lebo Pán ho teraz prepustí, lebo potom bude musieť veľmi trpieť, a to po celú večnosť". Je jasné, že toto vysvetlenie ma nepresvedčilo, Boh ho nemôže pripútať siedmimi skrutkami, pretože zlo je súčasťou nás samých, je prítomné v každom z nás, je to ten bláznivý hlas, ktorý nám hovorí: "Pozri, aké je pekné byť sebareferenčný v morálnych rozhodnutiach, rob si, čo chceš, aký má zmysel vedieť, čo si myslí Boh.

Boh existuje pre maloletých, pre tých, ktorí ešte žijú v stredoveku, keď človek dospeje, robí si svoje veci sám, nepotrebuje Boha".

To je ten zlý, to on nám dáva tieto podnety, ale je súčasťou nás samých.

Hovorí nám, že Boh je prekážkou v realizácii nášho života, že je to veda a technika, ktoré musia rozhodovať o voľbách, ktoré treba urobiť, že sú referenčným bodom, pravým Bohom... ostatné je ľahkovernosť.

Pánovo slovo sa tak už neprijíma ako láskavé odporúčanie Otca, ktorý chce, aby sme boli šťastní, ale ako ťaživé, svojvoľné a neoprávnené uloženie.

Diabol, grécky "diabolos", pochádza zo slovesa "diaballo", čo znamená ten, kto sa stavia do cesty, ten, kto sa stavia do cesty vzťahu lásky medzi človekom a Bohom, je to sila zla, ktorá ničí človeka, je to sila, ktorá sa potom vteľuje aj do štruktúr, do ľudí, do vecí.

V evanjeliu je stelesnením tohto zlého... v Petrovi, ktorý sa mu stavia do cesty, chce zabrániť Ježišovi kráčať po ceste, ktorá ho vedie k daru života, chce mu zatarasiť cestu; všimli sme si, že Peter sa predstavuje ako priateľ, hovorí mu:

"Nechod do Jeruzalema, lebo skončíš zle, musíš uspieť, byť veľký, mocný..."

Zlo vás klame, pretože sa zdá, že je na vašej strane, že chce vaše dobro, a všetci členovia ľudského rodu musia počítať s vnútorným konfliktom medzi silou, ktorá ich odvádza od Boha, a Duchom, ktorého nám dal Pán, ktorý bojuje proti tejto negatívnej sile, pretože nás chce spojiť s Pánom.

Toto hovorí Pavol v 5. kapitole svojho listu Galaťanom: "Telo má žiadosti proti duchu, duch má žiadosti proti telu".

Tieto dve skutočnosti si navzájom odporujú; telo je práve tou silou zla, ktorú musíme brať do úvahy.

Ježiš, ktorý je človek ako my, nebol výnimkou, aj on prežíval tento vnútorný konflikt! Ako môžeme na stránke katechézy predstaviť túto skúsenosť pokušenia, ktorá pre Ježiša, rovnako ako pre nás, trvala celý život?

Kresťanské spoločenstvá prvých generácií zhrnuli túto skúsenosť, ktorú mal aj Ježiš, tento konflikt medzi silami dobra a zla, do troch podobienstiev, vypočujme si prvé z nich:

Po štyridsiatich dňoch a štyridsiatich nociach pôstu bol konečne hladný. Pokušiteľ k nemu pristúpil a povedal: "Ak si Boží Syn, povedz, aby sa tieto kamene stali chlebom. On však odpovedal: "Je napísané: 'Človek nebude žiť len z chleba, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst'."

Číslo 40 v Biblii označuje celú generáciu, celý život a v tomto prvom podobienstve označuje aj skúsenosť celej našej existencie na tomto svete.

Čo sa deje v tomto živote? Čo máme robiť?

Ako trávime svoj čas, svoje schopnosti, svoju energiu? Aký je zmysel našich dní, pre čo sa oplatí žiť?

Existuje prvá klamná sugescia, ktorú človek cíti v sebe a ktorá nám hovorí: "Mysli na materiálne veci, ktoré sú jediné dôležité, práve tie musia záujem... jedlo, domov, zdravie, povolanie... myslí len na tieto veci a budeš žiť dobre, budeš spokojný, budeš šťastný".

Určite sú to dôležité veci, pre život nevyhnutné, ale buďte opatrní, pretože táto diabolská sila, toto zlé nutkanie, vás vedie k tomu, aby ste si mysleli, že v živote je dôležité len toto, a hovorí vám to:

"Zabudnite na všetko ostatné, ste spokojní, keď sa máte dobre, keď sa môžete nasýtiť čímkoľvek, čo máte radi."

Pokušenie: ak chceš byť Bohom, použi vedu a technológiu na výrobu týchto materiálnych statkov, nepotrebuješ nič iné, aby si bol šťastný, tvoja identita je identitou nadčloveka, si Bohom, ak vyrábaš tieto statky.

Hodnota, úspech ľudí sa v tomto kontexte, v tomto myslení, meria tým, čo produkujú, keď už neprodukujú... už nič neznamenajú, sú marginalizovaní, nepočítajú sa, nie sú úspešní ľudia.

Chlieb, o ktorom hovorí toto podobenstvo, označuje všetky tieto dobré, ktoré potrebujeme k životu a bez ktorých sa nezaobídeme; sú určite dôležité, a to až do takej miery, že v Biblii sa sloveso ješť "ahal" opakuje 910-krát, na každej strane Biblie je toto sloveso, človek neustále je.

Človek potrebuje túto potrebu k životu, Boh chce, aby bol človek sýty, preto mu pripravil hostinu, na ktorej, ak sa dobre hospodári, bude mať vždy dostatok jedla, všetkého, čo je potrebné pre jeho biologický život, ale pozor... táto zlá sila vás tiež vedie k tomu, aby ste sa neuspokojili s tým, čo je potrebné, ale tlačí vás k tomu, aby ste hromadili stále viac a viac, akoby ste chceli zvíťaziť nad smrťou, udržať si život, stačí mať tieto materiálne dobré a potom skončíte v hromadení.

Preto sú tí, ktorí žijú v prepychu a plytvajú, a tí, ktorí žijú v biede a hlade.

Pýtame sa však, či to stačí na biologický život?

Stačí to na to, aby sme sa cítili plne realizovaní ako ľudské bytosti, že máme spoločný život s rastlinami, so zvieratami?

Tu je odpoveď, ktorú Ježiš dáva na toto nebezpečné pokušenie, pretože ak sa ním riadiš, nestávaš sa úplne človekom.

Ježišova odpoveď:

Je napísané: "Človek nebude žiť len z chleba, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst."

Znamená to, že nemáte len biologický život, dostali ste iný život, ktorý vás robí naozaj, plne človekom, ostatné je ešte predľudské, tento božský život sa musí živiť iným chlebom, ktorý nie je materiálnym chlebom, je to chlieb Božieho slova.

Ak sa vo svetle tohto Slova nepozastavíš a nebudeš hľadať zmysel svojho života, nebudeš plnohodnotným človekom.

Keďže človek potrebuje k životu veci, je v pokušení žiť pre veci... peniaze, chlieb, povolanie sú dobré veci, pokiaľ sa nestanú absolútnom! Evanjelium nám hovorí, že človek je väčší ako veci, ak stratíte hlavu pre materiálne veci,

ak ich budete považovať za absolútne, budete sklamaní, pretože vás nakoniec nenasýtia, pretože ste stvorení pre nekonečno.

Tieto materiálne veci nikdy nenasýtia vašu potrebu života mimo tohto biologického života. Uvedomíte si, že ste išli čerpať vodu zo studne, ktorá jedného dňa vyschne, že vyschne vaša honba za pôžitkami, že vyschnú vaše profesionálne úspechy.

Ak ste všetko stavili na to, aby ste dali svojmu životu zmysel, uvedomíte si, že všetky tieto studne vyschnú a zostane vám len smäd po nekonečnej radosť, ktorý žiadna hmotná realita nikdy nenasýti.

Môžeme sa teda klamať v tom, ako sa vzťahujeme k materiálnym skutočnostiam, k tým, ktoré sú pod nami, keď ich považujeme za absolútne, ale môžeme sa klamať aj v tom, ako sa vzťahujeme k tým, ktoré sú nad nami, k Bohu... a tak tu máme druhé podobstvo:

Diabol vzal Ježiša do svätého mesta, postavil ho na najvyšší bod chrámu a povedal mu: "Ak si Boží Syn, vrhni sa dolu, lebo je napísané: 'Jeho anjeli ti prikážu a budú ťa niesť na rukách, aby sa tvoja noha nezakopla o kameň'". Ježiš mu odpovedal: "Je tiež napísané: 'Nebudeš skúšať Pána, svojho Boha'."

Ak ste Božie dieťa... je to pokus zla vniesť do mysle a srdca človeka pochybnosť o tom, že vás Boh miluje alebo dokonca, že Boh existuje, že máte iného Otca okrem toho, ktorý vám dal biologický život.

Tu je pochybnosť, otázka, či je niekto nado mnou, alebo som na tomto svete sám? Ak si budem myslieť, že mám len biologického otca, budem sa spoliehať na materiálne skutočnosti tohto sveta, akoby boli absolútne, akoby boli jediným chlebom pre jediný život.

To je pochybnosť, ktorú sa vám snaží vštepiť zlý:

"Si si celkom istý, že tento hmotný život nie je tvojím jediným životom?" To je pokušenie!

"Pozrite sa, že možno neexistuje nikto, na kom by vám záležalo, takže ak je niekto nad vami, dokážte, že existuje a miluje vás, dokážte jeho prítomnosť a lásku tým, že budete robiť zázraky vo váš prospech."

Boh totiž prisľúbil, že bude chrániť svojich verných, ako sa uvádza v Žalme 91, ktorý je citovaný v pokušení:

"Svojim anjelom dá príkaz, aby ťa niesli na rukách, aby tvoja noha nezakopla o kameň."

Boh teda prisľúbil, že bude chrániť váš život prostredníctvom svojich anjelov, a to je pravda! Boh nám postavil po boku svojich anjelov, ktorí sú sprostredkovateľmi jeho nehy a priazne. Tu prichádza na rad vzťah viery s Bohom!

Viera je rozumná, náš rozum musí byť nasýtený, ale v istom bode sa rozumnosť zastaví a do hry vstupuje viera, príval lásky do náručia toho, ktorému rozumiem, ktorý existuje a ktorý ma miluje.

Kto vie, že je milovaný, nepýta si dôkaz, pretože takáto požiadavka je v rozpore s láskou, je to jasný prejav nedôvery v druhého... Viem, že mám nad sebou Otca, uvedomil som si, že ma miluje, a nepotrebujem žiadať žiadny dôkaz, viem, že On so svojimi anjeli je pri mne a chce, aby som bol šťastný.

Tu je nesprávny vzťah k Bohu, pokušenie zázraku, utiekanie sa k Bohu, aby

robiť to, k čomu sme povolání, s obrovskými schopnosťami, ktoré nám dal k dispozícii... Keď do toho vstúpia zázraky, náboženstvo sa stáva poverou, mágiou. Sú to zastreté pokusy zmocniť sa nadľudských síl a dať ich do našich služieb, to už nie je viera!

Viera sa tak zredukovala na modlitbu k svätým, aby sa dosiahli zázraky pomocou relikvií, predmetov, ktoré sa len málo líšia od amuletov, talizmanov, zázračnej vody...

Nechcem pohŕdať jednoduchou vierou, ale chceme, aby sa viera stávala čoraz autentickejšou, teda istotou, že sa cítime milovaní, bez toho, aby sme vyžadovali dôkazy o Pánových zásahoch, ktoré by ukázali, že nás miluje.

Ak svoj vzťah k Bohu postavíme na honbe za zázrakmi, život nás potom núti pochybovať o tom, že nie je naším slovom, a vzniká potreba takýchto dôkazov.

Kto z nás nepočul o veriacich, ktorí sú sklamaní z nevyslyšaných modlitieb a volajú: "Aký zmysel má veriť v Boha, keď neurobí, o čo ho žiadame?"

Ak by Boh v určitých situáciách zasiahol zázrakom, prečo ho nevykoná? Je to pokušenie, ktoré zažil aj Izrael na púšti, keď zoči-voči životným potrebám, ktoré pociťoval, potrebe vody, chleba, povedal:

"Ale je Pán uprostred nás alebo nie? Podajte dôkaz!"

Táto pochybnosť, táto prosba je urážkou Boha, pretože núti človeka pochybovať o jeho láske.

Ježiš tiež prešiel touto skúškou, určite sa čudoval, prečo Otec nezasiahol, aby ukázal, že má pravdu?

Prečo nechal udalostiam voľný priebeh, akoby neexistoval? Prečo zlí zvíťazili nad spravodlivými?

Prečo Boh nezasiahol, aby odhalil faloš Anny a Kajfáša?

Tieto otázky sú rovnaké ako tie, ktoré si vždy kládli ľudia všetkých čias. Prečo sa zlým a bezbožným darí, zatiaľ čo život je často nespravodlivý a krutý k slabým... a Boh to necháva tak?

Tu je pokušenie: už nedôverovať Bohu, ktorý nedáva dôkazy svojej lásky!

Ježišova odpoveď:

"Nebudeš skúšať Pána, svojho Boha"

Je to pozvanie pestovať čistú vieru, ktorá nepotrebuje dôkazy, zázraky; Ježiš nám ukázal, ako prežívať šťastné, smutné a dokonca dramatické udalosti života bez toho, aby sme sa nechali premôcť pochybnosťami, že Boh nie je verný svojej láske.

Teraz si vypočujme tretie podobenstvo, ktoré nás varuje pred pokušením nesprávneho, neľudského vzťahu k tým, ktorí sú po našom boku:

Diabol opäť vzal Ježiša na veľmi vysoký vrch, ukázal mu všetky kráľovstvá sveta a ich slávu a povedal mu: "Toto všetko ti dám, ak sa mi vrhneš k nohám a budeš sa mi klaňať. Ježiš mu odpovedal: "Chod' preč, satan! Veď je napísané: 'Pánovi, svojmu Bohu, sa budeš klaňať, len jemu sa budeš klaňať'".

Potom ho diabol opustil a hľa, anjeli k nemu pristúpili a slúžili mu.

V treťom podobenstve sa zlý predstavuje ako knieža tohto sveta, ako ten, kto má všetko v rukách, a to je pravda.

Akou logikou sa riadia vzťahy medzi ľuďmi, národmi, národmi?

Skúsme sa zamyslieť: nie je to logika zla, ktorá vládne svetu?

Každý inštinktívne hľadá to, čo mu vyhovuje, čo sa mu páči, vodcovia národov myslia na záujmy svojho ľudu a na dosiahnutie týchto cieľov načúvajú zlému. Čo navrhuje?

Hovorí: "Vo svete vládne konkurencia. Každý sa snaží ovládnuť a zotročiť toho druhého, taký je zákon!

A tak vás učím, ako víťaziť, nepozerajte sa nikomu do tváre, nedajte sa pohnúť potrebou druhého, ak je potreba, musíte byť ochotní rozdrviť aj toho, koho chcete zotročiť; ak riadite financie alebo hospodárstvo, musíte myslieť len na zisk, ak je to potrebné, vykorisťujte, znečisťujte, devastujte tvorstvo, plytvajte zdrojmi... tak to vo svete chodí, tak víťazíte, dosahujete a realizujete svoju moc podľa týchto kritérií."

Ježiš dostal aj tieto návrhy, zlý mu povedal: "Chceš zmeniť svet?

Naučím ťa, ako na to... chop sa moci, počúvaj ma, inak zlyháš!"

To znamená *"ak ma budete uctievať"*, teda ak prijmete moju logiku, môj spôsob uvažovania, ak prijmete moje príkazy, budete nasledovať moje pokyny.

Je to návrh neslúžiť, ale dominovať, súťažiť, a nie byť podporou, premáhať, a nie byť služobníkmi.

Všade tam, kde sa uplatňuje táto nadvláda nad človekom, kde sa bojuje o nadvládu nad druhými, kde je niekto nútený kľaknúť si, skloniť sa pred svojím blížnym... tam pôsobí logika Zlého!

Ako Ježiš reagoval na tento návrh, ktorý mu dal zlý a ktorý je návrhom aj pre nás, aby sme si vybrali medzi službou a zotročením druhého.

Ježiš povedal:

"Odíd', Satan! Pánovi, svojmu Bohu, sa budeš klaňať a len jemu sa budeš klaňať."

Ježišovi nechýbali dary na to, aby sa vynoril, aby dosiahol politickú a náboženskú moc, bol inteligentný, bystrý, odvážny, potom vedel aj očariť davy, určite by bol úspešný, ale pod jednou podmienkou... že sa klaňal satanovi, to znamená, že sa prispôbil princípom tohto sveta, vstúpil do súťaže. Ježiš urobil opačnú voľbu, stal sa služobníkom, je baránkom, ktorý začal vládu toho, kto sa spolu s ním stáva baránkom a dáva svoj život z lásky.

Toto je kráľovstvo predurčené na trvanie!

Toto je kráľovská koruna, ktorú ti nikdy nikto nezloží z hlavy, toto je život toho, kto je skutočne slobodný v láske.